

(18) ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ, ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਧਾਰਾ 306 IPC ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਬਾਂਡ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਆਰ.ਐਨ.ਆਰ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮਹਿਕ

ਟੀ.ਐਚ.ਬੀ. ਚਲਾਪਤੀ, ਜੇ.

ਦਾਰਾ ਸਿੰਘ @ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਤੇਜ ਕੌਰ, -ਜਵਾਬਦਾਰ

ਅਪਰਾਧਿਕ ਵਟਕਲ। 1999 ਦਾ ਨੰਬਰ 18538-M & CrI. ਐੱਮ. 21482/ਐੱਮ/99

26 ਅਕਤੂਬਰ 1999

ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ (ਅੱਤਿਆਚਾਰਾਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ, 1989 - ਐੱਸ. 3(1), 6, 9 ਤੋਂ 14 ਅਤੇ 20—ਜਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, 1973 — ਐੱਸ. 190, 193 ਅਤੇ 209—ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਯੋਗ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਇਕੱਲੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਜਯੋਤੀ ਅਰੋੜਾ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ, 1998 (1) ਆਰਸੀਆਰ (ਸੀਆਰਐਲ) 234, ਮੀਰਾ ਭਾਈ ਬਨਾਮ ਭੁਜਬਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, 1995 (3) ਆਰਸੀਆਰ 125 ਅਤੇ ਮੰਗਲੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਨਾਮ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, 1996 (3) ਆਰਸੀਆਰ 768, ਸਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ)

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ (ਅੱਤਿਆਚਾਰਾਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਸਿਰਫ ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਯੋਗ ਹਨ। ਇਹ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਪਰ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ। ਸਪੈਸ਼ਲ ਜੱਜ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਫਰਕ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਕਿਉਂਕਿ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਪਰਾ ੫)

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਓ ਪੜ੍ਹਨਾ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 190 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਸਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਹ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਪਰਾ 17)

ਏ.ਕੇ. ਖੁੰਗਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ (99 ਦੇ CrI. Misc. ਨੰ. 18538-M ਵਿੱਚ)।

ਜੇ.ਐਸ.ਸਿੱਧੂ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ (99 ਦੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਫੁਟਕਲ ਨੰ. 21482 ਐਮ ਵਿੱਚ)।

ਆਰਡਰ ਕਰੋ

THB ਚਲਪਥੀ। ਜੇ.

(1) ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ (ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ 1989 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਐਕਟ' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 193, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਫੈਸਲੇ ਹਨ। *ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਪੰਚ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬੀ ਸਟੇਟ 1* ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਵੀ.ਐਸ. ਅਗਰਵਾਲ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਕਿ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। *ਜਯੋਤੀ ਅਰੋੜਾ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ (2)* ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਐਮ ਐਲ ਕੌਲ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਕੋਲ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਸਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਧਾਰਾ 193 ਸੀਆਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਇਸ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪੀ.ਸੀ. ਫੁੰਮਣ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ *ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ (3)* ਵਿਚ ਮਿਸਟਰ ਜਸਟਿਸ ਐਨ ਕੇ ਕਪੂਰ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਕੇ.ਐਸ. ਕੁਮਾਰਨ ਨੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਿਆ, ਪਰ ਕੋਈ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ।

(2) ਕੇਰਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਰੀ: ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ (4) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੀਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 190 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ। ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 193 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ। ਜੇ *ਹਗਰੂ ਮਹਤੋ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ (5)* ਵਿੱਚ ਪਟਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਲਟ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ। ਐਸ. ਦਾਮੋਦਰ ਰੈਡੀ ਬਨਾਮ *ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (6)* ਵਿੱਚ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 193 ਕਰੋੜ ਪੀਸੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਧਾਰਾ 193 ਕਰੋੜ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪੀ.ਸੀ

(1) 1997(3) RCR (CrI.) 575

(2) 1998(1) RCR (CrI.) 234

(3) 1995(1) CLR 371

(4) 1993 ਕਰੋੜ ਐਲ, ਜੇ. 760

(5) 1993(1) ਅਪਰਾਧ 643

(6) 1996 CrI. ਐਲਜੇ 3271

(3) ਏ.ਆਰ.ਅੰਤੁਲੇ ਬਨਾਮ *ਰਾਮਦਾਸ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਨਾਇਕ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ (7)* ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਅਸਲ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ

ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਸਲ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਅਸਲ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੇ ਟਰਮਿਨੋਲੋਜੀਕਲ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਵਰਣਨ ਦੁਆਰਾ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲਵੇਗੀ ਜੋ ਮੂਲ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ।

(4) ਧਾਰਾ 190 ਕਰੋੜ ਪੀਸੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 193 ਸੀ.ਆਰ. PC ਕੇਵਲ ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਜੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੁਰਮ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 193 ਸੀ.ਆਰ. ਪੀਸੀ ਨੂੰ ਅਸਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੀ ਬਾਰ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਫ ਉਹ ਅਪਰਾਧ ਜੋ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਯੋਗ ਹਨ, ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ। ਕੁਝ ਜੁਰਮ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਿਰਫ ਉਹ ਕੇਸ ਜੋ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈਯੋਗ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਕਮਿਟਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਜੁਰਮ ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਵਚਨਬੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਨੂੰਨ ਜਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਲਈ, ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਜ਼ਾਬਤਾ ਇੱਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਜੁਰਮ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਚਨਬੱਧ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਹੈ। ਕੋਰਟ ਆਫ ਸੈਸ਼ਨ ਅਤੇ ਕੋਰਟ ਆਫ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਵਚਨਬੱਧ ਹੋਣਾ ਤਾਂ ਹੀ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦਾ ਭਾਗ-1 ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਨਿਸ਼ਿੱਠਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਭਾਗ-2 ਦੂਜੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ, ਉਮਰ ਕੈਦ ਜਾਂ 7 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧ, ਉਹ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹਨ।

(7) 1984 CrL.LJ 647

3 ਸਾਲ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਕੈਦ ਦੇ ਨਾਲ, ਪਰ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ 7 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਅਤੇ 3 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੀ ਕੈਦ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(5) ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਸਿਰਫ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਜ਼ਾਬਤਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ-I ਦੇ ਭਾਗ-2 ਤੋਂ

ਇਲਾਵਾ ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ (ਅੰਤਿਮਾਚਾਰਾਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਸਿਰਫ ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ। ਇਹ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸਿਰਫ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਪਰ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ। ਸਪੈਸ਼ਲ ਜੱਜ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਹੈ: ਸਿਰਫ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(6) ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਨੂੰ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

“ਇਸ ਕੋਡ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ:-

- (i) ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ;
- (ii) ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ, ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ;
- (iii) ਦੂਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਤੇ
- (iv) ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ

(7) ਸੈਕਸ਼ਨ 6 ਦਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸ਼ਬਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਗਠਨ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ (ਅੰਤਿਮਾਚਾਰਾਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ 1989 ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 193 ਕਰੋੜ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਪੀ.ਸੀ

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਠਿਤ ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(8) ਅੱਗੇ [the Schedule of Codes of Criminal Procedure] ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਲਮ ਨੰਬਰ 6 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਕਿਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹੈ। ਸਾਰਣੀ ਦਾ ਭਾਗ-II ਵਰਗੀਕਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਉਸੇ ਨੂੰ ਕੱਢਣਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ।

II ਦੂਜੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ।

ਜੇਕਰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ, ਜਾਂ 7 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਕੈਦ	ਗਿਆਨਯੋਗ	ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ	ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਸੈਸ਼ਨਾਂ ਆਈ
ਜੇ 3 ਸਾਲ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ 7 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ।	-ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ -ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ-	-ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ- -ਇਸੇ-	ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ . ਪਹਿਲੀ ਜਮਾਤ

3 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੀ ਕੈਦ ਜਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਵੇ।	ਗੈਰ-ਗਿਆਨਯੋਗ	ਜ਼ਮਾਨਤੀ	ਕੋਈ ਵੀ Magis - ੨੨
--	-------------	---------	-------------------------

(9) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਸ ਨੂੰ 7 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਹਨ। ਕੀ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਨੂੰ ਕੇਸ ਸੌਂਪਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਯੋਗ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਜਵਾਬ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜੁਰਮ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਾਲੇ ਜੁਰਮ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸਿਰਫ਼ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ (ਅੰਤਿਆਚਾਰ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ 1989 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(1) ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਕੋਲ ਹੈ।

(10) ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 209 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੇਸ ਕਰੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੁਰਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਜੋ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਇਸ ਨਾਲ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਜਿੱਠ ਸਕਦਾ ਹੈ। *ਰਾਜੇਂਦਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ* (8) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ (ਅੰਤਿਆਚਾਰਾਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ) ਦੀ ਧਾਰਾ 3(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ

(8) ਏਆਈਆਰ 1980) ਐਸਸੀ 1510)

ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 5 ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਅਨੁਸੂਚੀ-1 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਅਪਰਾਧ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਧਾਰਾ 209 ਸੀਆਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। PC ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਵੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਕੇਵਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 3(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਵਜੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਪੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 6 ਅਤੇ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਲਪਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(11) ਜਦੋਂ ਦੋ ਵਿਚਾਰ ਸੰਭਵ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਕੇਸ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(12) ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 193 ਸੀ.ਆਰ. ਪੀਸੀ ਦੀ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(13) ਐਕਟ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ 14 ਵਿਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿਚ ਇਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਹਰੇਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਲਈ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ

(14) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਸੰਘਤਾ ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਸਾਧਾਰਨ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਖੋਲ੍ਹ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 2(ਡੀ) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਸੈਕਸ਼ਨ 14 ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(d) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 14 ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਏ ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਪਰ ਹਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਵਿਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸੰਸਦ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਆਪਣੀ ਸਿਆਣਪ ਵਿੱਚ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦੇਰੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦੇਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ।

ਵਚਨਬੱਧ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ. ਜੇਕਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਹ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜੋ ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਐਕਟ ਦੇ ਅਧਿਆਇ III ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 10 ਤੋਂ 13 ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਅਸਲ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਮਾਣੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਕਰੋੜ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਗਾਊਂ ਜਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ। ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਤਹਿਤ ਪੀ.ਸੀ. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 360 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 20 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਕੋਡ ਸਮੇਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਕਿਉਂਕਿ ਐਕਟ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਵਜੋਂ ਮਨੋਨੀਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ *ਫੁਰਜੀਆਂ ਸਿੰਘ* ਬਨਾਮ. *ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ* (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਮਾਨਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਵੀ.ਐਸ.ਅਗਰਵਾਲ ਨੇ *ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਪੰਚ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ. ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ* (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ *ਜੋਤੀ ਅਰੋੜਾ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ* (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਐਮ.ਐਲ. ਕੌਲ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤੂਆਂ ਐਕਟ, ਆਤੰਕਵਾਦੀ ਅਤੇ ਵਿਘਨਕਾਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ (ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ, 1987, ਕ੍ਰਿਸਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ ਅਤੇ ਨਾਰਕੋਟਿਕ ਡਰੱਗਜ਼ ਐਂਡ ਸਾਈਕੋਟ੍ਰੋਪਿਕ ਸਬਸਟੈਂਸ ਐਕਟ, 1985 ਵਰਗੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਐਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਜਾਂ ਡਿਜ਼ਾਇਨ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਵਜੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨੋਟਿਸ ਲਵੇ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਯੋਗ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਅਸਲ ਅਦਾਲਤ ਵਾਂਗ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੀ। ਉਸਦੀ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਨੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤੇ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 4 ਅਤੇ 5 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ

ਕੀਤਾ। ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 4(2) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

"ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ, ਪੁੱਛਗਿੱਛ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਜ਼ਿਠਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ, ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਜ਼ਿਠਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਜਾਂ ਸਥਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ।"

(15) ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 4 (ਕੋਡ) ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਣ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ

ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੋ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਐਕਟ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(16) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈਯੋਗ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵਜੋਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਡ ਆਫ ਕੋਡ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਏ.ਆਰ.ਅੰਤੁਲੇ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਥਾਂ 'ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ' ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(17) ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਓ ਪੜ੍ਹਨਾ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸਾਰੇ ਇਰਾਦਿਆਂ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 190 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ। ਮੈਨੂੰ ਪਟਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ *ਝਗਰੂ ਮਹਤੋ ਬਨਾਮ ਕੇਸ* ਵਿੱਚ ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। *ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ* (ਸੁਪਰਾ)।

(18) ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਐਮ.ਐਲ. ਕੋਲ ਦਾ ਜੋੜ. ਅਰੋੜਾ ਬਨਾਮ *ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ* (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਨਕਿਊਰਮ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਸਨ। ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਮਿਸਟਰ ਜਸਟਿਸ ਵੀ.ਐਸ.ਅਗਰਵਾਲ ਨੂੰ *ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਪੰਚ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ* (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ।

(19) ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ *ਜੋਤੀ ਅਰੋੜਾ ਬਨਾਮ. ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ* (ਸੁਪਰਾ), *ਮੀਰਾ ਭਾਈ ਬਨਾਮ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ. ਭੁਜਬਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (9)* ਅਤੇ *ਮੰਗਲੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਨਾਮ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ*। *ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ* (10) ਸਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

(20) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(9) 1995(3) RCR 125

(10) 1996(3) RCR 768

ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ (ਅੰਤਿਆਚਾਰਾਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ 1989।

(21) ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਵੇਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਆਰ.ਐਨ.ਆਰ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮਹਿਕ

ਸਵਤੰਤਰ ਕੁਮਾਰ ਜੇ

ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਭੁਪਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ-ਜਵਾਬਦਾਰ

2000 ਦਾ ਸੀਆਰ ਨੰਬਰ 269

2 ਮਾਰਚ, 2000

ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, 1908—0.14 ਆਰ.ਐਲ. 5—ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ—ਅਪੀਲੇਟ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਲੰਬਿਤ—3/4 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ, ਮੁਦਈ 0.14 ਆਰ.ਐਲ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। 5 ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਫਰੇਮਿੰਗ ਲਈ ਸੀਪੀਸੀ—ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ—ਮੁਦਈਆਂ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਪੱਖਪਾਤ ਅਤੇ ਝਿਜਕ ਦੇ ਪੂਰੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ—ਅਪੀਲ ਦੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ—ਮੁਦਈਆਂ ਨੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਦੁਖੀ ਨਹੀਂ—ਵਧੀਕ ਮੁੱਦਾ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ, ਇੱਕ ਧਿਰ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਮੁੱਦਾ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫਰੇਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਅਪੀਲੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵਾਧੂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਫਰੇਮਿੰਗ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। . ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਦੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਪਾਰਟੀ ਕਿਸੇ ਤੱਥ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਨਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਦੁਖੀ ਹੈ। .

ਐਸਐਨ ਚੋਪੜਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ।

ਸਵਤੰਤਰ ਕੁਮਾਰ, ਜੇ.

(1) ਇਸ ਸੋਧ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ 29 ਨਵੰਬਰ, 1999 ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਹੈ। ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥ